

Landschapsarchitect
Martin Knuijt van
OKRA

Binnenrotte-plein bruist nu ook als er geen markt is

Twee dagen per week heerst er de bedrijvigheid van de markt. De rest van de tijd was het plein aan de Rotterdamse Binnenrotte groot, grauw en leeg. Nu ligt er een levendig plein met veel groen, klinkercontrasten en zelfs een waterval. En de markt is toegankelijker dan ooit. OKRA Landschapsarchitecten won met dit slimme ontwerp de award Beste Openbare Ruimte 2018.

Tekst Marrit Molenaar | Beeld OKRA Landschapsarchitecten en Shutterstock

Een doorkijk richting NS-station Blaak. De groenstructuren bepalen samen met de warmrode gebakken klinkers de indeling en de sfeer. Het gekozen sortiment is divers: in de verhoogde bak links onder meer *Geranium endressii*, *Geranium 'Rozanne'* en een meerstammige *Cercis*. Los in de verharding zorgt *Robinia pseudoacacia 'Frisia'* voor opvallende kleuren in de herfst.

Tegenover de Laurenskerk situeerde OKRA Landschapsarchitecten de ligweide met waterval. Het is de enige plek met zon, dus de ideale locatie om wat langer te vertoeven. De markt loopt er pal onderlangs. Het granietstenen element loopt schuin op en is 'bekleed' met gras, *Liquidambar*, meerstammige *Prunus avium* en *Prunus subhirtella 'Autumnalis'*.

Wie lang niet in Rotterdam is geweest, herkent het centrum bijna niet terug. Asphalt werd opgerold, de voetganger kreeg ruim baan en je kunt er nu volop flaneren langs groen. Die ingrepen komen allemaal voort uit de centrumvisie die OKRA samen met gemeente Rotterdam in 2007 opstelde. Verbinden, vergroenen en een levendige openbare ruimte creëren vormen hiervan de kern. Zo kwam ook de opdracht voor het omvormen van het plein aan de Binnenrotte op hun pad, vertelt landschapsarchitect Martin Knuijt van OKRA.

De Binnenrotte ligt grofweg tussen NS-station Rotterdam Blaak en de Meent. „Het plein was een vrij kale en lege ruimte die door de markt gedomineerd werd. Die vulde twee dagen per week van begin tot eind het plein; ruimte voor bomen was er niet. Het was geen herbergzame

plek voor voetgangers of om te verblijven”, schetst Knuijt de oorspronkelijke situatie. De wens van de gemeente was om het Binnenrotte-plein tot een levendig stuk stad te maken, dat goed verbonden zou zijn met de omgeving en dat ook buiten de marktdagen iets te bieden had aan de stad. Geen eenvoudige opdracht, en wat het nog compliceerde was het feit dat het marktplein grotendeels op het dak van de spoortunnel ligt.

Als eerste verdeelden Knuijt en kompanen de grote, lange Binnenrotte in drie compartimenten: een ruimte die min of meer hoort bij De Meent, een ruimte in het midden bij de Laurenskerk, en een ruimte die hoort bij bibliotheek, Markthal en station. Het team deed dit door diagonaal over het plein waaiers van bomen en groenelementen te structureren. De subruimtes verlenen het grote plein meer

intimiteit en maken bovendien visueel duidelijk waar je je bevindt.

Waterval

De tweede stap bestond uit de vraag: Wat zou er op verschillende momenten kunnen gebeuren op het plein? „Ofwel: hoe is het op een druilerige maandagochtend op het plein? Dat is een cruciale vraag. Zo zijn we gaan tekenen”, legt Knuijt het ontwerpproces uit. Zo ontstond onder meer de ligweide met waterval, zodat je op het plein kunt zitten, liggen, en kinderen in het water kunnen spelen.

De laatste stap was al deze wensbeelden van het plein te spiegelen aan de situatie met de markt. „We moesten zorgen dat het in verhouding bleef. Anders wilden we misschien nog wel meer groen, maar de markt maakte dit onmogelijk. We moesten heel slim met

de ruimtes gaan spelen, zodat er ook een markt in paste die goed functioneerde.” De sleutel was meer zijstraten in het patroon van de markt maken. Bezoekers kunnen nu op veel meer plekken dan voorheen de markt op en af. „Vroeger kwam je aan een kant het plein op, en kon je pas weer de markt af aan de andere kant”. De zijpaadjes in de markt-opstelling sluiten aan op de zijstraten van de Binnenrotte. Zo realiseerde OKRA de gezochte verbinding tussen stad en marktplein.

Aantrekkelijk beeld

Het groen speelt een belangrijke rol op het vernieuwde Binnenrotte-plein. Het zorgt ervoor dat bezoekers er prettig kunnen en willen vertoeven. In samenwerking met gemeente Rotterdam koos OKRA sortiment dat met de seizoenen verandert. En zo te allen tijde een aantrekkelijk beeld oplevert. „Niet alleen gras met bomen, maar dat de mensen zien dat er iets bloeit.” Er groeit nu een keur aan vaste planten zoals *Geranium endressii* en *Acanthus mollis*. Robuuste planten die

in de praktijk goed te beheren zijn. Ook de bomen, die nu in waaivorm het plein sieren, bestaan uit zeer divers sortiment waaronder *Cercis siliquastrum* en *Liquidambar styraciflua*. Knuijt: „We willen niet meer naar een soort, want dat geeft een saai beeld en maakt het bomenbestand gevoelig voor ziektes.” Bijzonder element is ook de 'tuin' die rondom de Laurenskerk is aangelegd. Je kunt er nu prettig zitten en op het gras en de bomen uitkijken.

Alle elementen die nu het plein bevolken, zoals de drie grote groenvakken, zijn langgerekt en iets geknikt ten opzichte van elkaar. De architect deed dit om steeds een ander perspectief op de ruimte te bieden. „Als je alleen maar rechte vormen maakt, wordt die ruimte die lang en recht is, nog meer benadrukt.”

De Binnenrotte is volledig op de schop geweest. „Dat was een knappe klus van Gemeentewerken, want de markt moest steeds doorgaan.” De grijze betonstenen zijn vervangen door gebakken klinkers. „Om warmte in de ruimte te brengen”, legt Knuijt de keuze uit. Opvallend is de

natuursteenstrip, een soort loper, die in het midden van de verharding ligt en bijna de volledige lengte van het plein beslaat. OKRA ontwierp hem samen met kunstenaar Jeroen Dooreweerd. Knuijt: „We noemen hem de boog van Möbius, omdat hij twee koppen heeft. Je kunt er psychologisch gezien, rondlopen en ook weer terug. Dat organiseert het totaal.”

De verharding biedt nog meer verrassingen: dwars over het plein is de Hoogstraat visueel doorgetrokken. Het is de oudste dijk van Rotterdam en vormt een lange lijn door de stad. Ook hier heeft OKRA een nieuwe verbinding gelegd, als het ware in tijd en ruimte.

De extra hoge lichtmasten situeerde de architect juist alleen aan de randen, zodat het plein zelf helemaal vrij is. „Óp het plein is niet mooi en was ook niet haalbaar met de markt, vooral omdat we al bomen op het plein wilden.” Knuijt is blij met het eindresultaat en denkt dat de prijs van Beste Openbare Ruimte – waarbij ook publiek heeft meegestemd – dit bevestigt. „Het plein is nu echt onderdeel van het Laurenskwartier geworden.”

Binnenrotte

Oppervlak: 6 ha
Opdrachtgever: gemeente Rotterdam
Ontwerper: OKRA Landschapsarchitecten ism gemeente Rotterdam
Uitwerking: OKRA ism gemeente Rotterdam
Kunstenaar: Jeroen Dooreweerd
Projectperiode: 2014 - 2017
Aantal bomen: 91 in totaal waarvan 32 hergeplante platanen
Aantal vaste planten: 20.515
Aantal bollen: 209.600
Aantal heesters: 9
Gazon: 1.090 m²
Plantvakken: 11, waarvan 4 op het marktplein en 7 rondom de Laurenskerk

De waterval is het pronkstuk op het Binnenrotte-plein. Okra vulde zo de wens in van gemeente Rotterdam die graag iets bijzonders wilde. Het element is gemaakt door Rots Maatwerk en bestaat uit gehakte, breukruwe granietsteen. De waterval kan harder, zachter of helemaal uit worden gezet als er markt is. De blokken ervoor beschermen de waterval en dienen ook als zitplek.

De plantekening van OKRA Landschapsarchitecten van de Binnenrotte op een marktdag, met uiterst links de Meent, en uiterst rechts: station Blaak. Goed te zien zijn het vele nieuwe groen en de paadjes tussen de marktkramen, die er voorheen niet waren. Zo heeft landschapsarchitect Martin Knuijt het plein tot leven gebracht en de markt meer verbonden met de stad.

Een van de verhoogde plantvakken op het vernieuwde plein. Meerstammige *Cercis siliquastrum* zorgen voor bloei in het voorjaar. Door te variëren in habitus en bloeiperiode heeft het plein aan de Binnenrotte in elk seizoen wat te bieden. Als bodembedekkers zijn bijvoorbeeld *Acanthus mollis* en *Persicaria amplexicaulis* toegepast.

De Laurenskerk is in het groen gezet. Onder andere rode beuk, *Prunus avium*, en groenblijvende *Liriope* omlijsten nu het gebouw. In het gazon bloeien in het voorjaar bollen als sneeuwkllokje en anemoon. Deze tuinachtige plek heeft als enige banken met rugleuning staan. Het wat donkerder patroon in de bestrating verwijst naar een labyrint, en verbindt de kerk met de ligweide aan de omgeving.

De Binnenrotte ter hoogte van de Markthal nabij NS-station Rotterdam Blaak, de uiterste begrenzing van het plein aan de zuidkant. In het perk groeit meerstammige *Koelreuteria paniculata* temidden van onder andere *Geranium* en *Persicaria*. De solitaire boom is een *Ailanthus altissima*. Het plein is hier meer open en zou eventueel een groot evenement kunnen herbergen.